Taksa plaćena u gotovu

OBITELJ

BROJ 47 21. STUDENOGA 1937.

OBITELJ

ILUSTROVANI TJEDNIK ZA HRVATSKU PORODICU

GODINA IX. U ZAGREBU 21. STUDENOGA 1937. BROJ 47.

NAJVEĆI HRVATSKI UČENJAK

Napisao Fran Rubina

U povijesti nauke bilo je uvijek ljudi, koji su znali svojom genijalnošću otkriti takve istine, koje su ostale temelj mnogim kasnijim otkrićima i koje su kasnija pokoljenja trebala samo razrađivati, dopunjati. Takav jedan učenjak bez sumnje je najveći hrvatski učenjak Dubrovčanin Josip Ruđer Bošković, član Družbe Isusove, po svem svijetu i nekad i u naše vrijeme priznat kao velik čovjek. Živio je od g. 1711-87.

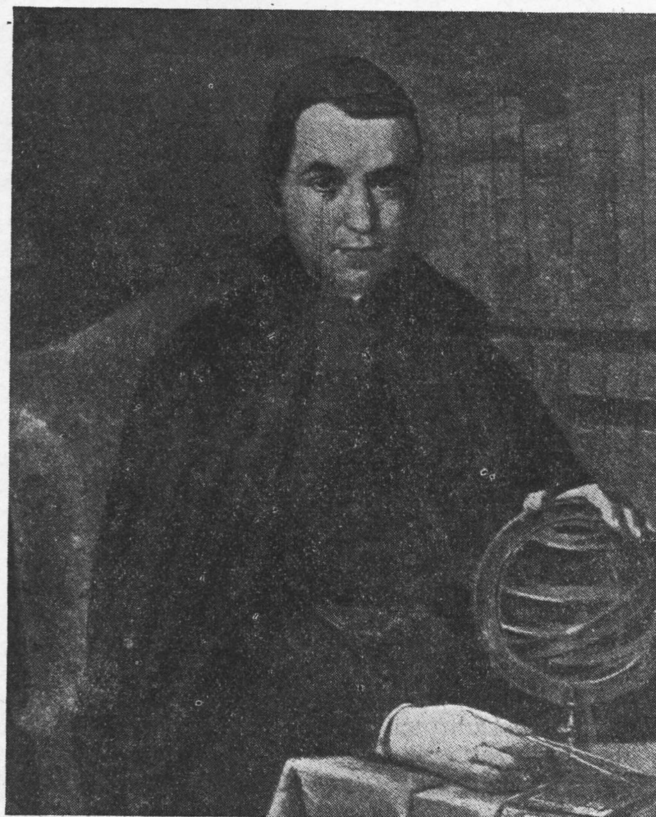
Naukom se počeo baviti vrlo rano. Već u svojoj 25. godini napisao je radnju »O pomrčini sunca i mjeseca«, pa je već onda njegov profesor Borgondio, poznati fizičar i filozof, rekao o njemu: »Ovaj mladić počima tu, gdje sam ja prestao.«

Kao profesor matematike na visokoj školi u Rimskom kolegiju Bošković se vrlo mnogo zanimao naukom, a posebno fizikom, astronomijom, matematikom, meteorologijom i geodezijom, bio je tako marljiv da je svake godine izdao po koju naučnu knjigu: o sjevernoj zoni, o upotrebi dalekozora, o okruglosti Zemlje, o kretanju tjelesa u prostoru bez zapreke, o nejednakosti sile teže na različitim mjestima našega planeta, o infinitezimalnom računu, o sigurnosti astronomskih opažanja i t. d. Na svakom polju spomenutih nauka ima po koje njegovo iznašašće. Tako mu se ubrzo raširio glas po svem naučnom svijetu. »U području astronomije i meteorologije bijaše malo koji važniji pojav, koga ne bi kušao da protumači i na stalne zakone svede. Učeni ljudi, ne samo nižega u znanstvenom području stupnja od Boškovića, već i premci, pače i takvi koji su ga budi opsegom, budi smjerom i nadmašili, rado su ga prizivali u pomoć, gdje je valjalo važnije pojave svesti na prave izvore, poznatim učincima otkriti nepoznate uzroke, a silama pronaći nepoznate zakone.« Tako kaže o njemu naš akademik J. Torbar, a tako je i bilo.

U doba pape Benedikta XIV., zaprijetila je opasnost da bi se pukotine na kupoli bazilike sv. Petra mogle raširiti i kupola pasti, stoga su tri najbolja matematičara u Rimu, među njima i Bošković, izradili plan, kako da se zapriječi ta nesreća. To je bilo god. 1742., kad je Boškoviću bilo oko 30 godina. Kad je kasnije dao svoje ispravno mišljenje, kako bi se isušile pontinske močvare u okolici Rima, kako bi se uredila plovidba po Tiberu, pronio mu se glas po svoj Italiji i odonda ga zovu svagdje, gdje treba riješiti zadatke slične ovima.

U to doba htjeli su učenjaci istražiti točni oblik Zemlje, pa je portugalski kralj Ivan V. htio da Bošković pođe u Braziliju radi proučavanja tog pitanja, kojim su se bavili Francuzi, Španjolci i Englezi, ali je on u to doba bio zabavljen sastavljanjem nove zemljopisne karte papinske države, a izdavao je i rasprave iz filozofije, matematike, hidrodinamike, astronomije i drugih nauka. Već tad mu se sva Evropa divi, već tad je član učenih društava u Londonu, Haarlemu, Petrogradu, Rimu, Firenci, Bologni, Cortoni, Lyonu, Metzu, Nancy-u i drugim središtima nauke.

O njegovim sposobnostima svjedoči i to što je među svoje prijatelje ubrajao najveće učenjake svoga vremena, ali je isto tako imao i žestokih protivnika, osobito među francuskim bezvjerskim enciklopedistima.

RUĐER JOSIP BOŠKOVIĆ ZA RADNIM STOLOM
Naslikao Celestin Medović

Njemu su povjeravane mnoge naučne zadaće, koje su zanimale naučni svijet. Tako mu je Londonska Akademija povjerila zadaću da krene u Carigrad, gdje će proučiti prolaz Venere (Danice) kraj Sunca. U Milanu je uredio zvjezdarnicu »Brera«, za koju je francuski astronom Laloude onda priznao, da je najbolja u Evropi. Francuska vlada postavila ga je za direktora optike u višoj pomorskoj školi uz, za ono doba vrlo visoku, plaću od 8000 franaka godišnje. U Beču, gdje je izdao svoje najvažnije djelo, uživao je simpatije carice Marije Terezije i cara Franje I. Prijateljevao je i s B. Franklinom, osnivačem Sjedinjenih Američkih Država.

Koliko je vrijedila njegova riječ u velikom svijetu, pa i kod vladara, neka svjedoči i ova zgoda: Rusi su se zaprijetili Dubrovniku, da će ga radi veza s Turcima sravniti sa zemljom. Tad je Bošković svom prijatelju poljskom kralju Stanislavu Augustu, štićeniku ruske carice Katarine II., napisao pismo, u kojem piše: »U Dubrovniku je moja majka u dobi od 98 godina. Što može biti za me važnije, nego da se od propasti očuva moja domovina?« I spor se riješio.

Kad smo već spomenuli Boškovićevu domovinu, moramo dodati da je bilo ljudi koji su nijekali Boškoviću hrvatsko podrijetlo i uvjerenje, ali neka na to sam odgovori poklikom, kojim je pozdravio hrvatske vojnike u Beču: »Živjeli naši Hrvati!«

Makar je on u prvom redu matematičar, fizičar, astronom i geodet, ipak je on u povijesti prirodnih znanosti i u povijesti filozofije poznat kao autor posebne teorije o sastavu i o djelovanju tvari, a ta se teorija zove »jednostavna dinamička atomistika«.

Najnovije teorije u mnogočem su slične Boškovićevim, a te svojom suvremenošću svjedoče o veličini njegovoj.

Međutim i on je uza sve to što je bio vrlo poštovan imao i mnogo neprilika. Najgora mu se desila kad je u Milanu usavršio mikrometar i poslao Francuskoj Akademiji, ali ga je pretekao Francuz Rochon, kojemu su protivnici Boškovićevi priznali prvenstvo. Danas međutim znanost zna pravo stanje stvari i priznaje prvenstvo Boškoviću.

Ovih nekoliko riječi o Boškoviću ne mogu nam ga prikazati u svoj njegovoj veličini, ali već ove nabrojene činjenice govore, da je bio velik čovjek. Još moramo dodati i to, da je Bošković u svojim izlaganjima jasan, tako da ga i manje upućeni mogu razumjeti i da svoje dokaze nastoji izvesti iz najosnovnijih naučnih principa, a to jest jedna od značajki velikih ljudi, da su jasni.

OBITELJ RUĐERA JOSIPA BOŠKOVIĆA

Napisao Luka Perinić

Ruđer Bošković proizlazi iz čestite dubrovačke obitelji, koja je ukupno imala osmero žive djece, i to pet muških i tri ženske.

Otac mu se zvao Nikola, a bio je iz Orahova kod Popova u Hercegovini. Kako se razabire iz jedne Boškovićeve autobiografske bilješke, njegova se obitelj ranije zvala — Podkravić. No kasnije se po njegovu djedu Bošku prozvaše — Boškovići. Boškov sin Nikola došao je iz Orahova u Dubrovnik u drugoj polovici XVII. stoljeća služeći kao trgovac Dubrovčaninu Radu Gledjeviću. Gledjević je Nikolu poslao u trgovačkom poslu u Novi Pazar, gdje je radila čitava kolonija dubrovačkih trgovaca, i tu je radišni i štedljivi Boškov sin stekao lijep imetak. Sa pristojnom zaradom povratio se u Dubrovnik te doveo tamo i svog još živog oca Boška. U Dubrovniku se Nikola oženio Pavicom, kćerkom časnog dubrovačkog trgovca Bara Bettere, i osnovao obitelj, koja služi na čast čitavome hrvatskom narodu.

Obitelj Bettera došla je u Dubrovnik iza g. 1610. iz Bergama u Italiji, a bila je također trgovačka obitelj. No ta obitelj kao i obitelj Bošković brzo se stopila s dušom i običajima gosparskog Dubrovnika.

»Kad bi — kako piše dr L. K. Vojnović — u starom Dubrovniku neko bio primljen u građanstvo, zaklevši se na Sv. Evanđelje, da će biti vjeran Knezu i Općini dubrovačkoj et facere omnes factiones reales et personales quae et sicut faciunt ceteri cives Ragusii, za njime se zatvarahu vrata i tim se on slijevaše sa njegovim životom i primaše na sebe jedan dio prašine mrtvijeh . . .«

Boškovićeva je obitelj bila duboko religiozna. Imali su u svojoj kući na Ilijinoj glavici (zapadno predgrađe Dubrovnika) kip Djetešca Isusa — »Bambina« — pred kojim su svakoga dana molili. A dolazili su i susjedi i drugi ljudi iz Grada, da se pred »Bambinom« pomole. Zahvaljujući dubokom religioznom duhu, koji je živio u Boškovićevoj obitelji, ta je obitelj dala dva sina isusovačkom redu, jednog sina dominikanskom redu i jednu kćerku časnim sestrama. Od osmero djece Nikole i Pavice Bošković Bartuo je stupio u red isusovaca, a za njim i Ruđer; Ivan je stupio među Dominikance; Petar je umro u mladosti, Boško je ostao neoženjen, najstarija kćerka Mara uda se za Ruđera Dragi, Marica postane duvna u samostanu sv. Katarine, a najmlađa Anica ostane neudata.

Ruđer je bio Anici najbliži po godinama, pa je cijelo djetinjstvo proveo u tijesnoj zajednici s njom. Oni su skupa ponavljali lekcije, koje je Ruđer učio pohađajući isusovački kolegij u Dubrovniku, skupa su se igrali u vrtu, gdje je Ruđer zarana znao napraviti oltar i u igri »služiti misu«, dok mu je Anica pomagala kao »ministrant«. Takve srdačne veze ostale su trajno između Ruđera i Anice, što nam dokazuje veliki broj njihovih pisama, koja su do

danas sačuvana. U tim pismima Anica s mnogo duhovitosti i čara priča svome bratu u tuđini sve novosti iz obiteljskoga kruga i moli ga za razne sitnice, koje on — uza naporni naučenjački rad — nikada nije zanemario ili odbio.

Posebnu karakteristiku Boškovićeve obitelji istakao je dubrovački historik M. Appendini (g. 1803.), kad je s pravom kazao, da je ta obitelj bila — obitelj književnika. Bartuo, Pero i Ruđer slagali su i pisali pjesme, a za njima nije zaostajala ni Anica (od koje je poznat »Razgovor pastirski vrhu porođenja Gospodinova«). Njihov djed po majci — Baro Bettera izdao je: »Oronta iz Cipra«, »Bogoljubne ljubezljivosti jedne duše prema Bogu«, »Trešnja u Dubrovniku« i t. d.

TRI KULTURNA SPOMENIKA DUBROVAČKE REPUBLIKE

Napisao Kalisto Perinić

Najmanji otoci južno dalmatinskog arhipelaga jesu otočići Daksa, sv. Andrija i Ruda. Poznato je da su dubrovačka vlastela u Republici bili jedini vlasnici zemalja i otoka, pa su i ovi otočići bili u posjedu razne dubrovačke vlastele. Tako je vlastelin Sabo Ghetaldi bio vlasnik Dakse, pa je već u 13. stoljeću sagradio i uzdržavao na svojoj Daksi samostan i crkvu sv. Sabine. Otočić sv. Andrija pripadao je porodici Cerva, koja tamo sagradi samostan i crkvu posvećenu sv. Andriji. Vlasnik otoka Ruda, vlastelin Marin Caboga Franov, dade tamo sagraditi kapelu posvećenu sv. Mariji.

Vlastela dubrovačka prožeta kršćanskim duhom, plemići duhom i srcem, uza svoje dvorove gradili su i crkve, a zadužbine i darovštine ostavljali su redovnicima.

Tako je vlasnik Dakse oporučno ostavio otok i samostan Franjevcima, vlasnik sv. Andrije Benediktincima, a vlasnik Rude pustinjačkom Redu sv. Augustina.

Po veličini maleni, ali po radu učenih redovnika ovi su otočići pružali dubrovačkoj republici jak oslonac u sazdanju moći i slave starog Dubrovnika. Na njima u samoći gajile su se teološke nauke, filozofija, povijest, medicina, umjetnost i znanost, pa su redovnici kršćanskom civilizacijom i kulturom prkosili burama i olujama, što su bile nastale za navala divljih naroda. Dosta je spomenuti prvog dubrovačkog povjesničara Gervasija Tuberona, Mavra Vetranića, hrvatskog pjesnika, koji je utirao put hrvatskoj knjizi, o kojem pjesnik kaže:

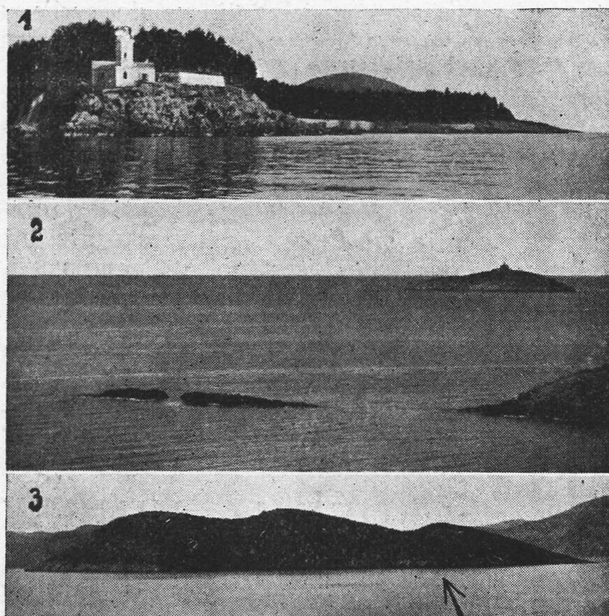
»Vetraniću Mavro kaluđere,
Benedikta svetog kalopere,
Tvoje pjesme sa sv. Andrije,
Gdjeno more s krajem se pobija
I temelje »R e m e t i« odere,
Zrcalo su slovinstva i vjere.«

Nadalje Anselma Bandura numizmatičara svjetskoga glasa i bibliotekara vojvode orleanskoga, Ignjata Đorđića pjesnika i t. d.

Živa veza između rimskoga pape i Dubrovnika tražila je često puta da Senat izvršava papine odluke. Tako je Senat god. 1515. delegirao učenog don Mavra Vetranića, da na otoku Mljetu prema papinoj naredbi uredi samostan.

Uz mnoge strane učene redovnike (sv. Jakov Marhijski g. 1432., knez Federik Greifenklan g. 1453.) i građani starog Dubrovnika tražili su u samostanskim zidinama i među redovnicima utjehe i znanja. Tako na Daksi nalazimo i velikoga Gundulića, o kojem pjesnik kaže:

»Na Daksi je drevna zadužbina:
Vlastelin je pokoru svršio,
»Suze sina rasipnog« složio
Gundulića časti Domovina!«
Vukasović: »D u b r a v č i c e«

DUBROVAČKI OTOČIĆI: 1. DAKSA SA SVJETIONIKOM, GDJE JE NEKADA BIO SAMOSTAN, 2. SV. ANDRIJA, BIVŠI BENEDIKTINSKI SAMOSTAN, A DANAS SVJETIONIK TE 3. RUDA, S KRASNOM MORSKOM ŠPILJOM, NA KOJU POKAZUJE STRELICA NA NAŠOJ SLICI

Uz povijesne spomenike ostale su danas samo pisane stranice kulturne prošlosti ovih otočića. Napretkom vojne tehnike Daksa je kao pomorska utvrda francuska i austrijska g. 1806. bila napuštena devedesetih godina pr. vijeka pa je bila prodana Poljaku Aleksandru Poninskome, koji je, kako sam reče, želio s a g r a d i t i s p o m e n i k n a š e g d u h o v n o g ž i v o t a u s i m p a t i č n o j h r v a t s k o j z e m l j i u b l i z i n i A t e n e j u ž n i h S l a v e n a«.

Danas je vlasnik Dakse Dubrovčanin g. M. Galjuf. Uz lijepo uređene parkove, Daksa služi i kao svjetionik, pri ulazu u Grušku luku. Sveti Andrija je g. 1873. postao vlasništvo pomorske vlade za nautičke svrhe, a Ruda kao turističko izletište sa prekrasnom tamno-zelenom špiljom pripada Dubrovčaninu g. H. Ćurlici.

DA LI JE BOŠKOVIĆ PJEVAO HRVATSKE PJESME?

U mnogim raspravama o Ruđeru Boškoviću čitamo, da je on pisao i hrvatske pjesme. Do danas međutim ne možemo naći potvrde za to. Po svoj je prilici u tu zabludu zaveo ljude odlični hrvatski rodoljub Ivan Kukuljević, koji je napisao, da mu je pošlo za rukom naći jednu poveću pjesmu spjevanu od Ruđera na hrvatskom jeziku, »kakvih je on više pošiljao svojoj sestri, nu žalibože sve izginuše do te jedne«. Na ovu se tvrdnju poziva bez provjerenja dr Franjo Rački, a onda je prihvaćaju i drugi. Međutim je istina, da je Ruđer tu pjesmu pod naslovom »Virgo sine labe concepta« spjevao na latinskom jeziku, a da je nađeni prevod od njegove sestre Anice Bošković. Jer u pismu od 11. ožujka 1781. godine Anica piše bratu Ruđi ovo: »Donio mi je isti skular, koji je istomačio u italijanski tvoju pjesan B. G...., da je pošaljem tebi. I meni je izišlo prinijeti sve do svrhe u naški. Imala sam u temu velik pjadžer, i čudim se i ja, kako sam istomačila do riječi pobrajajući sve one tvoje poglavite zvijezde onako, kako stoje ondi pijaneti. Ma ti ne posilam, nego te prvo pitam, hoćeš li, da ti pošljem., ali ne. Ištom ću stavit odi početak, neka vidiš, je li kako...« Zatim slijedi pjesma, koju Kukuljević citira kao jedinu Ruđerovu hrvatsku pjesmu.

Bošković je bio neprestano u stranom svijetu te većinom pisao na latinskom jeziku, po ondašnjem običaju. Ali je uvijek ostao naše gore list, činio je neprocjenljive usluge svom rodnom Gradu i nikada nije zaboravio svoj hrvatski jezik. Ima jakih i očitih dokaza za njegovo rodoljublje, kojima se ništa ne oduzima, ako se povijesnoj istini za volju ustvrdi, da do danas nije pronađena ni jedna njegova hrvatska pjesma.

Da se dobro služio hrvatskim jezikom, neka nam pokaže i činjenica, da je Aničinu hrvatsku epsko-dramsku pastirsku eklogu »Razgovor pastirski vrhu porođenja Gospodinova« preveo na talijanski jezik (kad se jednom radi bolesti bio zaustavio u Carigradu punih sedam mjeseci). O tome mu razdragana Anica na dan Sv. Križa g. 1762. piše dugo pismo sa zahvalom: »... Kad ti pako eto Ljubice (Ljubica, Iratorka i Lovorko jesu lica iz Aničine ekloge) — što se nijesmo mogli nadati — od priproste, kakva je bila, učinjene kako plemenite, dosta je rijet: od Dubrovkinje Italijankinja; promisli, kako smo ostali i koliko se temu arajdali... Zahvaljivam ti iz svega srca i čudim se, da ti basta još i o meni mislit i o mojoj Ljubici. A ja sam ti je onda s njekinjem i sramom poslala misleći, da ne rečeš: Što mi si ovo slala? I zato nijesam ti u drugoj knjizi iza tega ništa htjela rijet o njima...I sve se snebivam, kako si se mogo na to stavit i skučit se toliko, da tvoje ime miješaš s mojijem... Drago mi je, da se ispunila požuda staroga Lovorka za moć bit čuven i na daleke strane. Eto će ga, može bit, čuti još i talijanske djevojčice, jeda se štogodi okoriste...«

Iz same Aničine korispondencije s Ruđerom (bez svega drugoga!) mogu se iznijeti vrlo dragocjeni podaci o Boškovićevu rodoljublju, pa bi se prigodom njegova jubileja moralo i to temeljitije obraditi i iznijeti pred javnost. *L. P.*

MODERNA KINESKINJA MAI LING SUN

Daleka zemlja Kina u ove dane kad se bori za svoju slobodu i kad ljudi koji vode kineski narod žele od njega stvoriti organiziranu državu, ima ženu, koja je pobudila pažnju čitavog svijeta, junačku ženu, vještu avijatičarku, ađutantkinju maršala Čang-Kai-Šeka, njegovu ženu — Mai Ling Sun.

Ona je žena modernih nazora. Nastoji da Kinu modernizira, da život pojednostavni, da ukine mnoge nepotrebne običaje, koji još i danas vladaju u Kini. Da je moderna, ne znači, da misli na zabave, plesove, modu i toalete, nego da je vrlo obrazovana, vješta u diplomaciji, ona štaviše upravlja uredom za vojnu avijaciju, ona sastavlja naredbe vojsci, prati svoga muža na frontu, služi mu kao tumač pri konferencijama sa stranim poslanicima, jer Čang-Kai-Šek znade jedino kineski, ona sudjeluje i na sjednicama ratnog vijeća. Ali ona je i predsjednica društva za zaštitu siročadi.

Otac joj je T. V. Song, ministar financija Kineske republike. Ona je najmlađa kćerka. Isprva se nije mogla odlučiti da pođe za Čang-Kai-Šeka. U pet godina on je 27 puta morao zaprositi njenu ruku i još je na kraju morao pristati na stanovite uvjete. Dok je još bio dijete, doveli su mu roditelji po kineskom običaju ženu, s kojom je imao dvoje djece; uz to je imao i drugih žena, jer je to njegova vjera dopuštala. Tek kad je sa svima ovima prekinuo, pošla je ona za njega i vjenčali su se u protestantskoj metodističkoj crkvi, jer je Mai Ling Sun kršćanka, a obratila je i svoga muža na kršćanstvo. Uz velike narodne poslove, u doba kad su Japanci zaposjeli Mandžuriju, kad su na jugu Kine vladali nezadovoljnici, na sjeveroistoku vladala glad, kad su u dolini Jong-ce harale poplave i kad joj je umirala majka, ona je učila svog muža zakone Svetog Pisma — i bavila se svim narodnim poslovima, koji bi mogli donijeti narodu sreću.

Ovih dana javile su novine da je ta junačka žena, koja je i srčana i smiona automobilistkinja stradala kod automobilske nesreće. Jedva su joj spasili život, njoj koja je prošle godine oslobodila svoga muža iz komunističkih okova, koja najvoli putovati aeroplanom, koja vjeruje, da joj je Bog dao zadatak za Kinu i da se ni njoj ni njenom mužu ne može ništa dogoditi prije dok ne izvrše zadatak — a po svemu izgleda to bi bila sloboda i mir Kine. R - a

NADRIKNJIGA

Napisao B. Bolinsky

»Je li bio kod vas Mile Vraničić?« upita me prijatelj odvjetnik na šetnji.

»Tko je to?« upitam.

»Zar ga ne poznate? A vrijedno ga je čuti, kad se raspripovijeda, pa mlati desno, lijevo, ni o drvo ni o kamen. E, eto vam ga za jamačno sutra. Dolazio jutros k meni, da podignem parnicu za nj zbog nekakve poljske štete, koju da je općinski ured po nj krivo presudio, pa će ju i kotarska oblast, boji se, krivo riješiti. Jedva sam ga uputio, da stvar spada pred sud, pa je tvrdo odlučio, da ide ravno pred vas. I važnim glasom zaprijetio je, da će vam sve, sve kazati.«

Sutradan oko desete eto moga gosta. Uđe čovjek ovisok, dosta jak, osobito krupnih šaka, modra, jasna oka, kojim kao da se življa misao prelijeva, a žuto-crljenkasta brka, žute kose na razdjeljak pomno počešljane.

Po odijelu sudio bih, da je obrtnik, a sve je na njemu čisto, uredno, i modri onaj rubac oko vrata, kao da je jutros uglačan. Stane po vojnički, ravan kao jela, izbaci naprijed prsi, a ruke mirno opruži niz kukove.

»Sluga sam ponizan!«

»Dobar dan!«

»Imam veliku žalbu!«

»Govorite samo!« i latim se olovke. On se ponakašlje, popotare brk, ponadigne časom, pa svede obrve i odriješi glasno, kao da iz knjige govori, a sve do kraja gotovo u jedan dušak:

»Ja ću moliti, kako se Bog moli: krivo mi se čini. Tužim općinski ured, što se ne drži paragrafa 27. poljskoga reda, i poljara Marka Bičića, koji ne postupa, kako zapovijeda zakletva po paragrafu 15. zakona o poljskom redarstvu. Uredba poljara jest posebna uredba, kao konkretna osebujnost. A općinski ured obvezan je držati se granica zakona i pravičnosti i osigurati svojom sopstvenom auktoritetnošću svakomu državljaninu ove države slobodu, čast i imutak; što pako nije. Zato apeliram na slavnu inštanciju kao oblast, komu je od Boga dana polag ustava naše zemlje, koji je i graničaru podijelila carska milost Njih Veličanstva, apoštolskoga kralja našega.

Iz učljivosti ja nijesam došao načelnika tužiti; ali i njegovi računi k vragu gledaju. Što on mene ima barunati s pandurima, koji su plaćeni da zakon vrše, a ne da ga krše, kao svetinju? Šta bi se oni izdirali na me, koga carski palegrafi brane, kad nemaju asalutno pojma nikad ničega? Mora se to spoznati i ispostaviti. Ili je zakon nepodoban kao bez točnosti, ili ga oni svi skupa krivo tumače, ili ga ne umiju razumjeti.

A šta bi oni meni pamet solili? Služio sam ja deset godina kod atelerije, i to kod kolone, a tri godine kod domobranstva, kao što nijesam bio aktivan domobran, dokle nijesam dobio opšit (Abschied, otpust). Al prije toga ja sam civilno služio kod pokojnoga profoza Kalića. A poslije toga kod čitaonice, gdje sam bio intiman i čitave sam odnošaje znao kao u prste.«

GRETA WEISER SE VESELI SVOJOJ NOVOJ ULOZI U UFINOM FILMU „TAKAV JE ŽIVOT"

»Što ste bili vi kod čitaonice?« upitam.

»Podvornik, molim pokorno, koji sam ne samo donosio novine, nego uvijek čitao po svijetu, kako se opstoji, kud ima svemira, svaki Božji dan, kao što ima biti i jest zaufano!

Prem sam pismen, u školu nikad nijesam išao učiti, ni čitati, ni pisati. A to oni kod općine ne razumiju, jer umiju ne razumjeti asalutno ništa. Učiti sam morao pisati, ako ću da znam; ali sam učio sam, pazeći djecu moga gospodara, kad su oni bukštabirali i, u, o. Bilo je muke, dabogme.

Imam petero djece, a živim pošteno od poljodjeljstva. To su bile teške povijesti, kad su se moji strici razišli, i danas se mogu opaziti trake budalaštine. Sa i njima općinski ured nije išao na ruku: oni su prijavili mnogu stvar, ali oni onamo, uvijek ad acta. A oni su bili nepametni, to jest strici, jer nesložni kao i naši patrioti. Tobože svaki nepametni, to jest strici, jer nesložni kao i naši patrioti. Tobože svaki se zauzimlje za svoju narodnost. Razdor naroda, pa uvijek

gore, na štetu države i osoblja. Kako se vidi u Njemačkoj, da se Slavjanstvo gnječi i zatire, tako će i kod nas biti, jer smo nejaki i nesložni. Da bi se rodio sveti duh, koji bi nas sve ispravio! A najzad se mora roditi. Pa ja sam poznao, da su to nekoje ideje zloće, što sam bio više uz jedne, a onda udri oni drugi po meni. Zato sam ja nazaljubljeniji u težaštvo, to mi je najmilija i nadragobojnija stvar. Nijesam ništa zemlje namro od oca, a sad imam čitavu nedjelju orat.

Njemački istina ne znam: samo kod militara mogao sam nešto pojmiti, malo razumjeti, ali nijesam znao tumačiti sam. No za tim ne ću plakati: ličkomu oraču i kopaču ne treba pet jezika. Pa znate, kako no naš veliki Prerad lijepo kaže rodu o jeziku: Tuđ tuđinu, tebi tvoj doliči, tuđe poštuj, a svojim se diči!

Ja pazim još onu kulu kraj vode, gdje je bila zatvorena neka gospođa. Neki vele, da i knjige tako pišu od nje, i od nje da je ime mjestu nadjenuto, kad se zove Gospić; ali pravo ne mogu vas služiti i ućariti (tal. izjasniti).

Za knjigom sam prem kao dijete fantazirao više ili manje, još mi puno fali. Ali zato ipak znam okvire načiniti, staklo rezati, patrone za farbu praviti, mrtvačku škrinju uraditi, a i svoju štašu sam sam izgradio, jer u radu je spas. Sve to druge vježbe takove načinio sam pazeći, kako rade drugi. Pravo da kažem, sve mi je to priroda dala duhu momu, jer samo savjest ljudska može roditi samopromišljenost. Tko ne zna, nije željan u duši, kako bi morao biti. A ja sam više godina uvijek knjige čitao u čitaonici. Po naslovu sam znao pogoditi, što valja, i sam prebrati, je li povijest ili pripovijetka ratna ili mirna, ili od ljubavi, i u kakovu je skladu, što mi se dopasti može. I Gospodin Kalić davao mi je knjiga, ali on je otišao. Sad nemam knjiga, nego ipak svaku večer čitam, osim da bi tko došao k meni u sobu pa me zabavio. Jer imam lijepih knjiga otprije i kraljskih, to jest staroslovenskih od nekoga profesora. Pa ja znam svašta od progona Turaka i kako je Isukrst došao na svijet, i kako se ima nositi križ, i kako je građen Bihać i koliko je potrošeno na bedeme.

Moj sin opetuje četvrti razred, jer je dobio prvi red s odlikom, a ne mogu ga dati u više škole za veći fundament. Krmače držim četiri, i ovce sam držao, i više od sto komada voćaka na potkućnici sam kalamio. A sve sam izučio iz prirode. Džerzonka imam jedanaest, sve sam pravio svojom rukom, ležećih, i stojeći. Nemam materijala, pa je i duh umanjen. Ne može se naprijed ići, a djeca su prevladala. Napit nikad nijesam bio, van onošto čovjek uvijek mora radi vjere. Ne volim pića osim vode, i to friške, nju uvijek traži moj individuum. Moju sobu išarao sam patronima, koje sam napravio. Tako sam i halat moj ljudski dobavio sam: ribež, sikiru i lopatu. A sve što sam stekao, na piću sam uštedio. Koka leže, pa izleže, prodam piliće, kupim janjčiće, pa budu cijele ovčice i opet mi ojanje janjadi. Pa ja za lijepo janje prodam. Ipak sam to zapustio, jer su nastupile druge opstrojnosti: ova nova djetelina, pa narod strog izišao, nestalo intimnosti u zadrugi i posvud. Stric me progonio, dokle nijesam dobio snage, da ne moram bježati po svijetu. A on sve rasuo.

Plaćam čistoga poreza sto trideset i dva dinara na godinu i štokakvih prireza, koje općina ugoni nepravo. Psovali su me, što sam iskao poreznu knjižicu: ali su me izvinili, kad sam ja dokazao, da imam dapače preplaćenih kamata. Ja vodim u evidenciji čitavoga poreza svoj dug i proračun pravim, a imam sad četvero svinjadi za rasplod, pa se pomažem, ako i sirotinjski, ali pošteno. Nego moje krmče nijesu bile u kvaru, i zato tužim poljara i općinski ured.«

Oturnem olovku i pogledam čudnoga nadriknjigu, a on se trgne i dometne:

»Jeste li gotovi, gospodine?«

»Jesam.«

»I ja sam; onda želim s Bogom i dobar apetit!«

»Srećno,« odzdravim mu i završim ovu vjernu bilješku, misleći, kako bih joj natpis stavio. Neka bude: Nadriknjiga!

ADIEU, MADAME

Spjevao Ante Jakšić

I dan je došo kad se rastat treba,
i stisnut ruku, reći zadnje: zbogom,
bez suza, boli, zaboravit sreću,
na srce stati nemilosno nogom.

Već čujem kako iz daljine tutnje
napjevi oštri umornih kotača,
i vlak će stati... odnijet će te sobom...
Vesela budi i od sebe jača!

Što jezom gledaš sve okolo sebe?!
Život je takav: rastajat se treba,
duboki ponor sve to dublji biva
između nada i željenog neba!

Ne vidiš, jesen sumorna i hladna
dolazi mirno već sa sviju strana,
nebo je mutno, sunce je krvavo,
ko snovi s duše, lišće pada s grana...

Otiđi, šta ćeš kad otići treba,
gdje ima boli, znaj, bit će i sreće,
još jedan cjelov — možda nikad više,
oči se mute... vlak se tiho kreće...

Ne pitaj više za sreću što prođe,
ne spominji ljubav, koja se pregori,
jer srce, što je voljelo istinski,
umije opet, opet da zavoli.

Otiđi, i kad sve umrlo bude,
ne sjećaj se nikad, nikad prošlih dana,
nebo je mutno, sunce je krvavo,
ko snovi s duše, lišće pada s grana...

FILM I ŽENSKA MODA

Napisao R. Franić

Mnoge naše dame, kad pođu u kino, očarane su toaletama filmskih glumica, bile one raskošne ili skromne. Mnoga i mnogo zaželi, da vidi te vješte krojačice i salone, gdje se rade oprave za filmske zvijezde.

U stvari tih salona, ni krojačica, ni krojača nema. Sve oprave i toalete prave se u samim filmskim radionicama. Doduše neke filmske dive same stvaraju nacrte modnih toaleta ili pak daju savjete majstorima, prema kojima onda oni prave nacrte. Hollywoodska kraljica mode, slavna tragedkinja Kay Francisova, pravi sve nacrte za moderne i historičke kostime, što ih treba u filmovima, sama.

Odakle filmskim modnim crtačima tolike pobude, tolike ideje za nove nacrte? Često se dogodi da s povijesnih kostima prenesu neke zgodne osobine i sitnice na moderne toalete i eto nove mode. Film prenese te kaprice u Evropu i tu postaju najnovija pariška ili bečka moda, a po njoj se ravnaju sve žene od Engleske do Turske. Tako film stvara žensku modu.

Kad su u Parizu prije nekoliko mjeseci izlagali prve modele za ljetošnju jesensku modu, izjavio je pariški modni diktator Marcel Rochas, da je gotovo za sve svoje nove toalete dobio pobudu u poznatom američkom historijskom filmu iz Napoleonove dobi »Antonio Adverso«. Rochas se je u toj stvari posavjetovao s američkim stvaraocem mode Andersenom, koji je pravio sve nacrte za kostime u tom filmu. Mjesece i mjesece je prosjedio u knjižnicama i muzejima, gdje je sa slika precrtavao originalnu evropsku nošnju između godine 1776. i 1801. Kod toga je Andersen došao do čudnog zaključka, da je tadanja ženska moda u biti vrlo, vrlo slična — današnjoj. Mnogo tadanjih haljina, kako to možemo vidjeti u filmu »Antonio Adverso«, mogle bi moderne dame nositi kao večernju ili popodnevnu opravu. Olivia de Havilland, koja u tom filmu igra glavnu žensku ulogu, na svršetku snimanja filma kupila je od poduzeća onaj baršunasti ogrtač i nosila ga kao zanimljivu modnu novost. Nju su slijedile i neke druge glumice.

Film je u Americi, kao i kod nas, vanredno uspio i velike američke modne kuće stvorile su u znaku toga filma novu jesensku i zimsku modu. U pomanjkanju izvrsnih misli njihovu je ideju preuzeo Pariz, od njega drugi po cijeloj Evropi. Naše dame, koje su vidjele film ili će ga vidjeti, neka se sjete njegovih historijskih kostima i neka pažljivo promotre svoje toalete, možda će naći koju sličnost.

Slika desno:

MLADA FILMSKA GLUMICA INGEBORG THEEK, POZNATA IZ FILMA „MAZURKA", GLUMI OPET U UFINOM FILMU „DOPUST NA ČASNU RIJEČ"

KINA I JAPAN

Napisao F. R. Kolenić

Kitaj ili Kina je najveća država na svijetu, sa svojih 250 milijuna duša ona je daleko i pred Rusijom i pred Engleskom, Japanom i Njemačkom. Narod je ratarski i oslanja se na prastaru porodičnu tradiciju, koja je osnov njegove kroz vjekove izgrađivane i vrlo visoke kulture. Do pred koju stotinu godina dodir Kineza sa ostalim svijetom, osobito evropskim, bio je neznatan, gotovo nikakav i zbog toga uživali su svoj, poznatim zidom čuvani mir. Međutim evropski su ih trgovci uveli u svjetsku trgovinu, a pomalo i u svjetske razmirice, pa i u borbu, kojoj Kinezi nijesu bili dorasli i bili su prisiljeni na popuštanje.

Evropejci su se uvlačili sve više najprije u primorske luke, a poslije i prodirali sve dublje i tako je gospodarski upliv Evrope u Kini jačao i zarobljivao je. Danas, kad znamo da zapadno-evropski trgovci i kapitaliste imaju na Dalekom Istoku uložen mnogi kapital, jasno nam je, zašto se zapadno-evropske vlasti brinu toliko za sudbinu Kine, to jest zapravo za sudbinu svog novca.

Borba za prevlast u Kini nije započela kinesko-japanskim ratom. Već od druge polovice prošlog stoljeća borila se Rusija s Engleskom za kitajska tržišta. U carsko doba uz Rusiju je bila i Njemačka, zato još i danas postoji veza Njemačke s Kinom — željeznica od Berlina preko Poljske na Moskvu, a odatle do Pejpinga i Kantona. Engleska je u prvi mah našla dobrog saveznika u mladom Japanu, koji je obratno od Kine prihvatio tekovine evropske civilizacije, prilagodio ih svojim prilikama i ubrzo se našao uz bok epropskih država kao ravnopravan, pa i opasan protivnik, napose kad je u pitanju premoć na Dalekom Istoku.

Rusija se tokom vremena čvrsto ugnijezdila na obalama Tihog oceana i Kineskog mora, a neko vrijeme bila joj je u rukama i Aljaska u Americi. Krajem devetnaestog vijeka Rusija je osvojila Mandžuriju, a od njenoga glavnog grada Mukdena do Pejpinga ima samo 700 kilometara. Četiri armije čuvale su Mandžuriju za Rusiju. Taj uspjeh Rusa bio je neugodan Englezima, ali ih od te nezgode spase Japanci. God. 1905. oni potuku Ruse i ovi isprazne Mandžuriju, a pobjednici uzmu pod kontrolu južni dio kineske željeznice, koja vodi od Harbina preko Mukdena za Port Artur i nekoliko godina kasnije pripoje si Koreju. Englezi u isto vrijeme zaposjednu Tibet i tako osiguraju svoj položaj na jugu, gdje bi ih Rusi mogli iznenaditi preko Turkestana.

Japan je u Svjetskom ratu pristao uz Antantu i time dobio slobodne ruke u Mandžuriji, koja je nakon uspješnih manevara ostala stvarno u njegovoj vlasti, jer je general Čang-tso-lin bio samo poslušni japanski guverner. Moramo uz to napomenuti, da je vojsci u tom poslu mnogu pomoć pružila odlično organizirana obavještajna služba, špijunaža. Uopće u svim tim borbama oko Kine, nekad pa i danas, jednu od najvažnijih uloga igra zlato, novac. Vojnički stalež nije u Kini ugledan i dobro viđen. To se uvjerenje stvorilo kroz vjekove. Rukovanje mačem ponizuje, prema tom uvjerenju, čovjeka, a veća se vrijednost pridavala filozofskom obrazovanju.

Na zemaljskom Istoku je drugačiji »vojnički moral« nego na Zapadu, drugačiji su pojmovi časti. Kineski vojnik je najamnik u najgorem pojmu same riječi, odatle su nam razumljive novinske vijesti o vojničkim bandama, koje se na čelu sa svojim »generalima« prodavaju onomu tko više plati. Poznata je stvar da se Japanci hvataju oružja tek kad u redovima kineske vojske kupe dosta utjecajnih saveznika.

Dok se Japan bavio Mandžurijom, uspjelo je Sovjetima zadobiti snažan upliv na Vanjsku Mongoliju. K tomu su im još zaslugom maršala Blihera god. 1927. vraćena prava na mandžursku željeznicu, a istovremeno su izgradnjom željezničke pruge povezali Turkestan sa Srednjom Sibirijom, uz sjevero-zapadnu kinesku granicu. Porastu Sovjetskog upliva na Kinu bezuvjetno je mnogo doprinijela ustrajna komunistička propaganda u Indiji i Kini, a u borbi protiv Japana dobro im je došlo jačanje kineskog nacionalizma pod vodstvom Čang-Kai-Seka.

Japanci su međutim dobro uvidjeli, da je njihov najbolji saveznik vrijeme. Ne dati da ih Rusija zaskoči, da se probude nesvijesne kineske mase i zato odluče da Rusiju odbace od Kine. God. 1932. zauzimaju konačno Mandžuriju, koja iznosi 1 milijun kvadratnih kilometara sa 30 milijuna stanovnika.

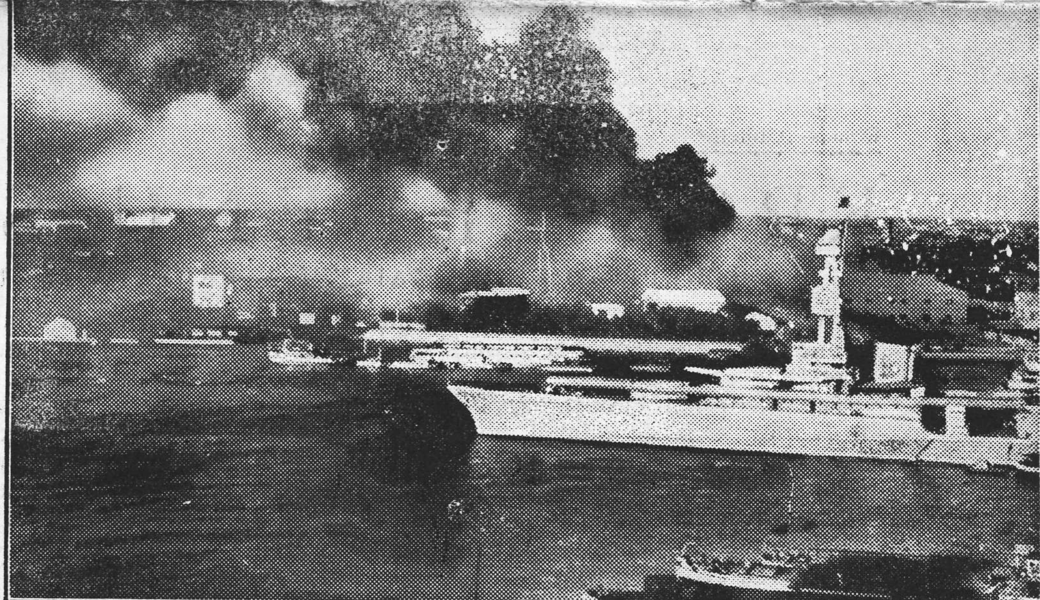
Zauzevši u godini 1933. provinciju Džehol i ušavši u unutarnju Mongoliju kod pustinje Gobi, odijelili su unutarnu Kinu od vanjske Mongolije i time je oteli prejakom uplivu komuni-

Slika lijevo:

OKOLICA RIJEKE JANGTSEKIANG S KINESKIM GRADOM ŠANGAJEM, OKO KOJEGA SE VODE VELIKE BORBE U KINESKO-JAPANSKOM SUKOBU I KOJI JE OVIH DANA PAO U JAPANSKE RUKE. STRELICE POKAZUJU SMJER, KOJIM SU JAPANCI NAVALJIVALI.

Slika desno:
PUTUNG, DIO ŠANGAJA U VATRI
Na slici se vidi usidrena na rijeci Vangpu velika američka krstarica „Augusta", koja je za vrijeme bojeva bila pogođena od jedne kineske granate

stičke Rusije. God. 1934. dobili su ugovorom sa Kinezima kontrolu željeznice, koja vodi od luke Ta-ku k Tjencinu i Pejpingu, a prije nekoliko tjedana su je i osvojili, lako i brzo. Međutim to su sve bile manje borbe, koje su prethodile jednom velikom ratu, za prevlast u Aziji.

U posljednje tri godine od g. 1934. do 1937. nastojali su u osvojenoj Mandžuriji izgraditi puteve i što više iskoristiti bogatstvo zemlje. Ukoliko su uspjeli, neka nas uvjeri statistika. Izgradili su 2.800 kilometara novih pruga, tako da su prošle godine mandžurske željeznice imale u saobraćaju 9.500 kilometara i 850 km se nalazi u gradnji. U posljednjih 5 godina izgrađeno je 17.000 kilometara puteva, osobito prema granicama Sibirije. Početkom ove godine Mandžurija je imala 60 aerodroma sa hangarima i 150 pomoćnih aerodroma. Na rijekama ima flote sa 30 velikih ratnih brodova, 300 prevoznih lađa i 300 motornih čamaca. Željezarsko poduzeće Siova onamo od god. 1935. proizvodi godišnje 450.000 tona livenog željeza i oko 350.000 tona čelika. Godišnje se dobiva oko 400.000 tona nafte. Sve mandžurske tvornice cementa proizvode godišnje oko 800.000 tona. U Džeholu su osim toga podigli bazu protiv Sovjetske Rusije, a u južnom Džeholu i Čaharu protiv Kine.

Sve ovo svjedoči, da se Japan dobro spremio za dalju borbu, a po tome i za sadašnji rat. Zato i jesu njegove armije za tri mjeseca prodrle 800 kilometara južno od Velikoga kineskoga zida, zato i jesu dosad zauzeli pet provincija. Površina novoosvojenog područja iznosi više nego Mandžurija. Same provincije Čabar i Šuijan protežu se duguljasto između vanjske Mongolije i unutarnje Kine, te su prema japanskom nacrtu koridor, koji će čuvati japanske položaje i upliv u Kini vis à vis Sovjeta, a to je i osnovni cilj japanske borbe, riješiti se Sovjeta. To nam dokazuje povijest borbe oko Kine, jer Kinezi ni izdaleka nijesu opasni protivnici s vojničkoga gledišta, radi slabih puteva i ostalih komunikacionih veza, pa i radi svoje neorganiziranosti, a Rusija je kud i kamo najopasniji protivnik. Tek kad se nje Japan riješi, imat će u Kini slobodne ruke, onda će lako istisnuti Francusku i Englesku. Zbog toga konačnog cilja Japana, jasno je, koliko je ovaj kinesko-japanski sukob važan i za Evropu. Zato su evropske velevlasti toliko zabrinute. Konferencija u Bruxellesu sastala se, baš radi toga, ali je slabo uspjela. Japan bi njihovo »rješenje« uzeo u obzir samo u koliko bi mu išlo u korist.

U posljednje vrijeme sklopljen je između Italije, Njemačke i Japana trojni savez protiv komunizma, kojemu će pristupiti i neke druge države. Tako bi i s te strane Japan dobio pomoć u ostvarivanju svoje parole »Azija Azijcima«, što se čini da nije nepravedno, u koliko to geslo ne znači »Azija Japancima«.

Slika desno:
KINESKI BJEGUNCI IZ ZAPALJENIH DIJELOVA ŠANGAJA STIGLI SU NA ZEMLJIŠTE MEĐUNARODNIH KONCESIJA U ŠANGAJU, GDJE JE ZA NJIH ORGANIZIRANA POMOĆ

KROZ LEDENU SIBIRIJU

NAPISAO KS. DE MAISTRE — PREVELA ZLATA L. PERINIĆ (Nastavak)

»Ah, znala sam ja dobro, da gospođa Milin ne može biti zla žena,« reče putnica ljubeći joj ruke.

Taj prizor naročito je razveselio njezinu dobrotvorku. Ona je odmah poslala da potraže gospođu G., koja je bila isto tako dobra i milosrdna kao i ona, pa su skupa razmišljali o načinu, kako da djevojci pomognu.

Iza objeda i izakako se Paraskeva malo raskuražila pred svojim novim zaštitnicama, ispričala im je u najsitnijim detaljima nesretnu povijest svojih roditelja. Nije im prešutjela ni svoju namjeru, da krene u Petrograd te da moli milost za svog oca.

Gospođa Milin, iako je slabo vjerovala u uspjeh njezina pothvata, nije ju od toga odvraćala. No obje su gospođe odlučile da je zadrže do proljeća.

Zima je postala neizdrživa.

I sama je Paraskeva uvidjela nemogućnost da produži svoj put za vrijeme krute zime, a gospođe, koje su nad njom bdjele, nisu joj još ništa govorile o onome, što su bile u mogućnosti da učine, ni o onome, što su doista i učinile kasnije, da bi joj pomogle u njezinom pothvatu.

Paraskeva je kod njih bila posve zadovoljna. Ljubaznost i otmjeni obiteljski duh tih odličnih osoba imali su za nju sasvim novu draž. Isto tako sjećanje na sretne dane, koje je provela u njihovu društvu, nikada nije zaboravila.

Međutim njezino je zdravlje bilo vrlo poremećeno. Užasna noć, koju je provela u šumi, donijela joj je prehladu, koju je strašna zima još i povećala.

Svoj boravak u Jekaterinenburgu iskoristila je da se oporavi te da nauči čitati i pisati. Ova okolnost njezina života dala bi vrlo lošu sliku o njezinim roditeljima, što su jedino svoje dijete zanemarili u obučavanju do tog stupnja, da im se radi njihova vječnog progonstva nije činila korisna, nego naprotiv opasna — svaka obuka njihove kćeri upućene da živi u posljednjim društvenim klasama.

To duboko neznanje i potpuna zanemarenost, u kojoj je dotle živjela, čini još izvanrednijim plemeniti polet njezine duše. Paraskeva je u Sibiriji među domaćim poslovima bila posve zaboravila i ono malo pismenosti, što je izučila u svom prvom djetinjstvu... A sada se bacila na učenje sa svim zanosom i snagom svoga karaktera te je za nekoliko mjeseci bila u stanju da razumije knjigu molitava, koju su joj dale njezine zaštitnice i koju su joj često bile prisiljene s mukom otimati iz ruku, da se odmori.

Zadovoljstvo, koje je osjećala nalazeći u onim molitvama prirodne osjećaje svoga srca, izložene i izražene na tako jasan i dirljiv način, upućivalo ju je sve življe na učenje.

»Kako su ljudi u svijetu sretni,« govorila je Paraskeva, »što mogu da mole Boga čistim srcem, što su tako dobro poučeni u svojoj vjeri, što raspolažu s tolikim sredstvima, da izraze svoju pobožnost i zahvalu Providnosti za sve dobro, koje im je poklonila.«

Gospođa Milin smiješila se na ta razmišljanja mlade djevojke, ali je mislila, da ništa nije nemoguće istinitoj pobožnosti i toplim molitvama. Ta je misao uvjerila više nego sve drugo obje milostive žene, da Paraskevu treba potpomoći i prepustiti Providnost, koja se čini da je tako očito štiti.

Gospođa Milin i njezina prijateljica činile su sve moguće, da je odvrate od njezine namisli. Ujedno su joj stavljale najprimamljivije i najkorisnije ponude, da je zadrže kod sebe, ali Paraskevu ništa nije moglo pokolebati. Ona si je čak predbacivala, što joj je dobro i što uživa u Jekaterinenburgu.

»Šta radi sada moj otac sam u pustinji, dok se njegova kćerka ovdje zabavlja u svim slastima života?«

To je pitanje neprestano salijetalo Paraskevu.

Obadvije se gospođe napokon odlučiše da joj dadu sredstva za put.

Kad je došlo proljeće, gospođa Milin joj je pripravila sve, što bi joj moglo biti od potrebe, i pobrinula se za jedno mjesto na transportnoj lađi. Ona je zamolila jednoga gospodina, koji je putovao u Nižnji Novgorod, da pripazi na nju, jer je on bio navikao na taj težak put.

Prije nego što se pređu Uralske planine, koje odvajaju Jekaterinenburg od Novgoroda, putuje se rijekama, koje izviru u tim planinama i koje teku prema sjeveru. Vodom se putuje do Tobola, a poslije se napušta taj put, kad se do-

đe bliže planinama. Prijelaz nije mnogo težak ni mnogo visok. Kada se pređu planine, putuje se opet rijekama, koje utječu u Volgu.

Paraskeva nije imala sredstava da putuje kolima ili poštom, nego je iskoristila jednu od mnogobrojnih lađa, koje u Rusiju nose grožđe i sol rijekama Čusovom i Kamom.

Njezin vođa joj je uštedio sve tegobe tog dugog puta, koji ona sama ne bi prošla bez mnogo opasnosti. Ali se na njezinu nesreću taj čovjek razbolio i bio je primoran da se zadrži u jednom malom selu na obali Kame. Tako je sada ostala posve osamljena i lišena svake zaštite.

Sretno je prispjela do utoka Kame u Volgu. Odavle su morali konjima vući lađu uz vodu.

Za vrijeme ove posljednje vožnje Paraskevi se desila jedna nesreća, koja ju je dovela u veliku opasnost. Dok je zavijala velika bura, koje su česte u ovom predjelima, brodari su htjeli udaljiti lađu od obale. Kad su gurali jedno veliko veslo, koje je služilo za kormilo, i nalazili se na strani, gdje je na rubu lađe sjedilo nekoliko ljudi, dogodi se nesreća: tri se putnika — a među njima i Paraskeva — srušiše u vodu!

Izvadili su ih odmah i djevojci nije bilo ništa. Ali stid joj nije dopustio, da se skine i da promijeni odijelo, nego ga je ostavila na sebi, da se tako osuši. Velika prehlada bila je posljedica ovog nesretnog događaja te je mnogo utjecalo na njezino zdravlje.

Gospođe iz Jekaterinenburga, koje su opunomoćile njenog pratioca za sve potrebe na produženom putu od Novgoroda, nisu je preporučile nikome u ovom gradu, jer Paraskeva nije namjeravala da se tu zadrži. Zato se sad našla bez poznanstva i bez zaštite.

Brodari su je ostavili na obali rijeke s njezinom malom prtljagom, koja je sada postala malo veća — radi brižnosti gospođe Milin.

Prema mjestu, gdje se putnici obično iskrcavaju na obali Volge, nalazi se na brežuljku crkva i ženski samostan.

Ona pođe tamo, da se kao obično pomoli. Kasnije je mislila da pođe u grad te da gdjegod potraži utočište.

Kad je ulazila u crkvu, koja je izgledala pusta, čula je kroz rešetke pjevanje redovnica, koje su dovršavale svoju večernju molitvu. U tome je ona vidjela dobar znak.

»Jednom,« govorila je ona, »ako Bog usliši moje želje, bit ću i ja ovako sakrivena i ne ću se ničim drugim baviti, nego da zahvaljujem Bogu na Njegovoj milosti.«

Kad je izišla iz crkve, zalazilo je sunce. Ostala je neko vrijeme pred vratima zadivljena lijepim prizorom, koji se pružio pred njezinim očima. Grad Nižnji Novgorod nalazi se na sastavku dviju velikih rijeka — Oke i Volge — i čini sa mjesta, otkuda ga je ona promatrala, jedan od najljepših predjela, koji se može zamisliti. Njegov prostor činio joj se vrlo velik i izazivao je kod nje neku vrst straha.

Polazeći iz Išima znala je Paraskeva, da će se morati da bori sa najvećim fizičkim opasnostima. Ona je bila već unaprijed spremljena da prkosi najžešćoj zimi i gladi, pa i samoj smrti. Ali otkada je počela upoznavati društvo, naslućivala je drugačije opasnosti, proti kojih joj sva njezina hrabrost nije mogla pomoći.

Kad je izmakla iz pustinje, predstavljala si je strašnu osamljenost u velikim gradovima, gdje se siromah nalazi sam usred svjetine i gdje sa užasom vidi oko sebe samo oči, koje ne gledaju, i uši, koje ne čuju njegove žalbe.

(Nastavit će se.)

Slika na omotu:

Ruđer Josip Bošković

Prigodom 150-godišnjice njegove smrti i otkrića spomen-ploče 17. o. mj. na njegovoj rodnoj kući u Dubrovniku

PREKRASNA ZASTAVA MATERINSKOGA DRUŠTVA U KNINU
Ovo divno djelo ručnog rada napravljeno je po starohrvatskim motivima, koji su uzeti iz Kninskoga Muzeja Hrvatskih Starina s kamenitih ploča hrvatske pleterne umjetnosti. Nacrt je načinio poznati umjetnik g. Vlade Marjanović, a izvezle su ga č. Školske Sestre Franjevke u Splitu na Loretu. Trošak oko zastave stajao je oko 20.000 Dinara. Ovim djelom se kninski Hrvati s pravom ponose

ČAROBNO VJENČANJE

NAPISAO GABRIEL DE LAUTREC — PREVEO K. MOSKATELO — ILUSTRIRAO R. DE LA NÉZIÈRE

(Nastavak

Za piće je Kraljević dobio vodu u vrču. Noža ni vilice tu nije bilo.

Kad je prosti sluga postavio hranu, okrene se mladiću:

»Za stol, mladi gospodine!« reče. »Imam nalog da prisustvujem vašem ručku, da se osvjedočim o vašem teku i da vidim, ne trebate li možda liječnika.«

Ručak nije bio nimalo privlačljiv, ali Kraljević je bio mlad. Uzbuđenja, koja je prošao, prekopala su mu takoreći želudac. Uza svu neugodnost te hrane i ne imajući drugo, pojeo je juhu i suhi kruh, a zatim dobro gucne svježe vode i osjeti se nešto okrijepljen.

Njegov čuvar ga je promatrao bez jedne riječi. Činilo se da je na koncu bio smekšan načinom, kojim je njegov gost počastio njegov mršavi ručak. Možda je on bio kuhar.

»Zasada ne ćete umrijeti od gladi,« reče tamničar smijući se široko. Uzme praznu košaricu, potapša prijateljski Kraljevića po ramenima kao za pozdrav i izađe. Za vratima se začu grubo škljocanje brave.

CRVENKAPICA I ČAROBNA TRAVA

Čim je Kraljević ostao sam, potraži brzo orlovo pero. Čim ga je osjetio u svojoj ruci, srce mu življe zakuca. Protrljao ga je nekoliko puta, ali bez uspjeha. Niti se vrata otvoriše, a niti se zidovi srušiše. Vidio je sada grubu stvarnost: orao ga je prevario, ili je sam previše vjerovao u moć svoga pera. Dok je bio u tim mislima, začu izvana neko čudno cerenje. Uze klupu, podigne je na krevet, koji je već prije bio dovukao do prozora, i pope se, da odatle razmotri, što se događa. Glava mu je dopirala do prozorskog otvora. Vidio je livadu.

Opazi vješticu Karonju, kako prelazi opustjelu livadu u pravcu šume. Ona se najednom strelovito okrene i pobjedonosno se nasmija. A na ramenu Karonje vidio je, kako se pitomo i domaći drži orao puštajući kod toga porugljivo graktanje. Kraljević je bio užasnut.

Ostao je još neko vrijeme na prozoru, da promatra i osvježi oči zelenilom daleke šume i plavilom neba. Bilo je to vrlo ugodno u toj pustoj ćelijici. Tamo iz neprovidnog zastora lišća spavala je Kraljevna. Nema sumnje, ona ga je promatrala u ugodnim sanjama. A kad će je on ugledati?

Na svoje začuđenje začu, kako netko zove njegovo ime. Pruži glavu, kolikogod je dalje mogao između rešetke i opazi dolje pod zidom Crvenkapicu. On joj dade znak rukom, da je čuje. Djevojčica je bila vrlo vesela izgleda te mu reče :

»Znala sam, da ću vas naći. Vrebala sam na čas, kad će stara otići na šetnju. Gledala sam je čestoput ali izdaleka. Ne će se povratiti prije dobar sat vremena. Skrila sam se iza grma i čekala, dok daleko odmakne. Kad nje tu nema, svi sluge se sastanu u kuhinji i goste se na veliko. Bila sam onamo pod izlikom, da im prodam cvijeća. Grubo su me odbili. Vaš je tamničar s njima. To je sve što sam htjela saznati.«

Zatim vrlo važno i povjerljivo reče:

»Imam vam nešto povjeriti.«

»A što?« reče znatiželjno Kraljević, u kome se porodila nada.

»Kad sam se jučer vratila kući, kako li sam se iznenadila ugledavši gdje iz nje izlazi vještica Karonja. Mrmljala je nejasne riječi. Držala je neki predmet u ruci i kasnije ga bacila na vresište. Čim sam je ugledala, ja sam se dakako skrila. Pitala sam se, što je ona radila u našoj kući. Činilo mi se najpametnijim da šmignem i potražim prijatelja Vuka, koji je veoma žalio, što nisam ostala s njime na ručku. Kad sam mu ispripovjedila stvar, zaklimao je glavom i savjetovao mi, da počekam koji čas kod njega. On me je kasno u noći pratio kući. Našli smo Baku posve samu. Plakala je, gorko plakala. Zločesti ljudi su joj rekli, da sam pala u jarak i iščašila nogu.

(Nastavit će se.)

ŠTO SE DOGAĐA U SVIJETU?

POVLAČENJE TALIJANA IZ ŠPANJOLSKE

Nakon osvojenja Asturije, Franko je raspustio nekoliko odreda svoje vojske, pa su mu to manje potrebni talijanski dobrovoljci, koji ovih dana napuštaju španjolsko tlo. Pješadija se već povukla, dok su tankovi, aeroplani, topovi i tehničko osoblje ostali. Isto tako ni na Malorci nema više Talijana.

NEPRIJATELJSTVO KINE I JAPANA

Dok na kineskom zemljištu bijesni rat, evropski se političari dogovaraju, kako bi umirili ova dva velika azijska neprijatelja. S jedne strane nastoji Amerika, Engleska i Francuska na briseljskoj konferenciji promotriti stav i onda pokušati, ali na to ne pristaje Japan, a s druge strane radi na tom Njemačka sa Italijom, ali na to još sada ne pristaje Kina.

ŠVICARSKA PROTIV KOMUNIZMA

U Kantonu Zürich u Švicarskoj izjavio se narod, koji je poznat kao najprosvjećeniji i najdemokratskiji u Evropi, za zabranu komunističke stranke i njenih organizacija, kao i svih udruženja, koja hoće srušiti društveni poredak i unesti u svijet nered i revoluciju.

TROJNI PAKT NJEMAČKE, ITALIJE I JAPANA

U političkom svijetu i velikom novinstvu ovih se dana mnogo govori o novom trojnom paktu triju država sa autoritativnim režimima — Japana, Italije i Njemačke. Sa strane potpisnika ovog ugovora naglašuje se, da je cilj ovom paktu istiskivanje boljševizma iz Evrope i zato se nadaju, da će se i druge države pridružiti ovom paktu. U prvom redu se misli na nacionalističku Španjolsku, Portugal, pa države Južne Amerike, zatim u obzir dolaze srednjo-evropske države: Austrija, Mađarska, Rumunjska; pozivaju i Češku, Poljsku, a misli se i na Kinu i ističe, da su vrata ovog sporazuma otvorena svima. U Francuskoj i Engleskoj su vrlo neraspoloženi prema paktu i ističu, da je uperen i protiv Engleske i da mu je cilj revizija mirovnih ugovora. Naravno da je protiv pakta najviše Rusija, koja je izjavila Poljskoj, da pristupanje paktu znači činiti neprijateljstvo.

SUKOB FARMERA SAN DOMINGA I REPUBLIKE HAITI

Na području republike San Domingo poubijano je nekoliko tisuća građana republike Haiti, većinom farmera. Do sukoba je došlo zbog pograničnih posjeda.

UMRO RAMSAY MAC DONALD

Na putu u južnu Afriku umro je bivši predsjednik britanske vlade Ramsay Mac Donald, koji je od siromašnog radnika postao predsjednik najveće države na svijetu. Bio je mnogo puta izabran za narodnog zastupnika na listi englsske radničke laburističke stranke, a nekoliko puta je bio predsjednik vlade. Od g. 1929. do 1937. bio je stalno u vladi najviše kao predsjednik, a onda kao lord predsjednik privatnog vijeća. Za njegove zasluge ponudio mu je kralj položaj lorda, ali je on odbio to odlikovanje. U petak, 5. studena pošao je brodom »Reina del Pacifica« na prvi odmor u svom životu, kao 71-godišnji starac, ali je na putu umro.

DIPLOMATSKI SUKOB FRANCUSKE I ITALIJE

Francuski poslanik u Rimu de Chambrun nalazi se već godinu dana na dopustu, a to u Italiji tumače, kao da time Francuska ne želi priznati kralja Italije kao cara Abesinije. Za uzvrat napušta sada talijanski poslanih Cerruti Pariz i odlazi na dopust na neodređeno vrijeme, to jest do dana, dok Francuska ne prizna aneksiju Abesinije i pošalje svog novog ambasadora u Rim.

Sp.

Događaji

6. studenoga: Objavljen tekst sporazuma između Poljske i Njemačke o pitanju narodnih manjina. — U Sovjetskoj Rusiji strijeljana 24 lica i 26 osuđeno na smrt radi protuboljševičke djelatnosti. — Italija pristupila protukomunističkom paktu Njemačke i Japana.
7. Italija, iza sloma asturijske komunističke fronte, počela povlačiti svoje dobrovoljce iz Španjolske. — Japanci dosada zauzeli pet najnapučenijih pokrajina Šantung, Hopej, Šansi, Čahar i Sujnang. — U Zagrebu otvorena nova župa bl. Marka Križevčanina. — U Dubrovniku otkrivena spomenploča hrvatskom učenjaku isusovcu Boškoviću prigodom 150-godišnjice njegove smrti.
8. Kinezi napuštaju Šangaj.
9. Na putu u Afriku umro J. Ramsay Mac Donald, bivši predsjednik engleske vlade.

Slika desno:

ŠTO JE ZAISTA UŽITAK SVOJE VRSTE!
Engleski vojnici za vrijeme manevara ručaju na topu

10. Urođenički nemiri na otoku Haiti između crnačkih država San Domingo i Haiti. Poginulo oko 3000 ljudi.
11. Predsjednik Brazilije Getulio Vargas proglasio Braziliju korporativnom državom. — Vijesti o obustavi neprijateljstva u Španjolskoj.
12. Japan odbio da sudjeluje na konferenciji devet sila u Bruxellesu. — Vijesti, da se u Njemačkoj radi o osnivanju jedinstvene nacionalističke crkve, koja bi jedina bila priznata kao državna. — U Beogradu umro armijski general Tomić. — Završeni pregovori između Engleske i nacionalne Španjolske o postavljanju diplomatskih agenata kod Franca. — Podijeljenje Nobelove nagrade za g. 1937.: literarna francuskom književniku Roger Martin du Grad, za fiziku Welingtonu Johnsonu iz Newyorka i Georgesu Thomsonu iz Londona, za kemiju P. Karieru iz Züricha i W. N. Hanorthu iz Birminghama.
13. Japanci konačno osvojili posve Šangaj. — Napadaj boljševičkih aviona na španjolski nacionalistički nevojnički grad Pampelonu. Avioni su došli s francuskog teritorija.
14. Proslava hrvatskog blaženika bl. Nikole Tavelića u Zagrebu i ostaloj Hrvatskoj. — »Hašk« postao konačno državni prvak u jesenskim natjecanjima.

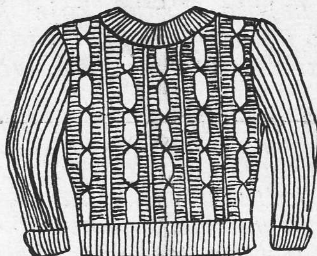
Tjedni kalendar dobre domaćice

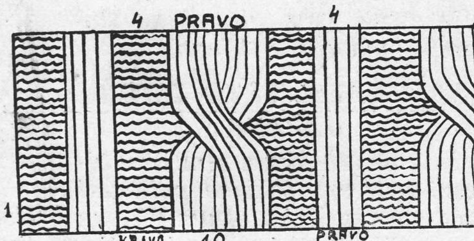
Rimokat. kalendar	Studeni – Novembar
Nedjelja **21** Prik. BDM	Objed: Juha od telećih kosti s okrugljicama od jetara. Pečena guska sa kestenima i salatom od celera i kupusa. Naduvak od jabuka. Večera: Guščija jetra s čvarcima i čajem.
Ponedjeljak **22** Cecilija dj.	Objed: Juha od celera s prženim žemljinim kockama. Krumpirača s makom. (Vidi knjižicu St. Andrić: Jela od krumpira). Večera: Kobasice s hrenom.
Utorak **23** Klement p.	Objed: Juha od luka. Teleći paprikaš s valjušcima. Večera: Kaša od riže s kompotom od jabuka.
Srijeda **24** Ivan od Kr.	Objed: Juha od krumpira. Savijača od kupusa. Večera: Hladetina.
Četvrtak **25** Katarina dj.	Objed: Juha od mozga. Bečki odresci sa špinatom i krumpirom. Večera: Teleća jetra na vrhnju s rezancima.
Petak **26** Ivan B., Silv.	Petak: Juha od graha. Soangalija. Okrugljice od jabuka. Večera: Kajgana sa salatom od luka i krumpira.
Subota **27** Virgilije b.	Objed: Zečji papıikaš. Palačinke s malinovim sokom. Večera: Sir s vrhnjem.

PLETENA BLUZA ZA ZIMU

Ovu lijepu pletenu bluzu može si svaka domaćica načiniti sama iz vune. Prema svojoj volji neka izabere boju i debljinu vune, a kod pletenja neka se drži ove upute:

Započinje se sa toliko očica, koliko je kome potrebno. Naj- 10 redova. Kod 11. reda uzme se u pomoć treća manja igla. Kad se dođe do 10 pravih očica, prvih pet samo se premetnu na manju iglu, drugih pet prepletu se pravo, ali ne s onom iglom, na kojoj su premetnute očice, nego s iglom, kojom se plete.

PLETENA BLUZA ZA ZIMU I UZORAK

prije se pletu dvije očice pravo i dvije krivo, u visinu 10 cm. Onda se započne uzorak (1) koji je sasma jednostavan, iako izgleda veoma kompliciran.

Eto ovako: 4 očice pravo, 4 krivo, 10 pravo, 4 krivo, 4 pravo, 4 krivo, 10 pravo, 4 krivo i t. d. do konca igle. Ovako se plete

Kad se prepletu drugih pet očica, onda se pletu one koje su premetnute na maloj igli. Time dobivamo pletenicu, i daljnih deset redova plete se opet onako kako je napomenuto gore.

Rukavi i ovratnik pletu se samo dvije očice pravo dvije krivo. Oduzima se i dodaje prema veličini onoga, koji će bluzu nositi. Naročito je prikladna za zimske sportove, prema tome plete se od dosta debele vune. Vuna neka je jednobojna, jer se onda uzorak jače ističe, dok se u šarenoj boji gotovo izgubi.

Vera Jakšić

Čuvanje povrća preko zime

Da se to povrće uzmogne što duže držati kroz zimu, nužno je da potpuno dozrije, ali ne smije prezreti. Jer ako prezrije, onda pucaju glavice, te trunu. Isto je tako i sa jesenskom korabicom i repom. Dakle u tom pogledu puno vrijedi postupak prigodom pobiranja povrća. Posječene glavice treba očistiti od suvišnog ili pokvarenog lišća. Taj rad se obavlja za lijepa i sunčana dana. Napuknute glavice troše se odmah, uzimlju se dakle potpuno zrele i zdrave. Prezimljuju se u podrumu, smočnici ili komorici, u kojoj se ne mogu smrznuti; ali treba da je suha i tamna, te da se može zračiti. Ovo se povrće može uzimati na razni način. Može se uzimati u jamama skupa sa stručkom i žilama. Ove se jame iliti rovovi pokriju daskama, a za jače zime nabaca se na daske lišća, slame ili lakog slamnoga gnoja. Žile se ogrnu zemljom.

Drugi je način da se glavice obrnuto metnu na daske ili stelaže. U posve malom kućanstvu objesi se dvadesetak glavica na jak konac ili žicu tako da se povežu stručci, a glavice vise dolje. Mrkva, peršun i pastrnak posebno svaka vrsta — poslaže se oko zabijenoga koca u obliku piramide. Ali iza svakog reda naspe se čist pijesak. Kad vidimo, da je pijesak posvema suh, onda se izvadi kolac, a u tu se rupu nalije voda, da se pijesak održi u vlazi. Celer, korabica, rodakva, hren i tome slično povrće, slaže se u pijesak, te se žile ogrnu pijeskom, a glava neka viri iz pijeska. Karfiol, koji nije još potpuno razvijen, iščupa se iz zemlje te se skupa s lišćem hrpimice posadi u klilo, ili se isto tako spremi u podrumu u pijesak. Tu se on potpuno razvije, pa mada je i ohladno vrijeme. Crni je zmijak (Švarcvareel) veoma dobro jelo — a osobito zimi, — te ga možemo ostaviti vani na vrtu.

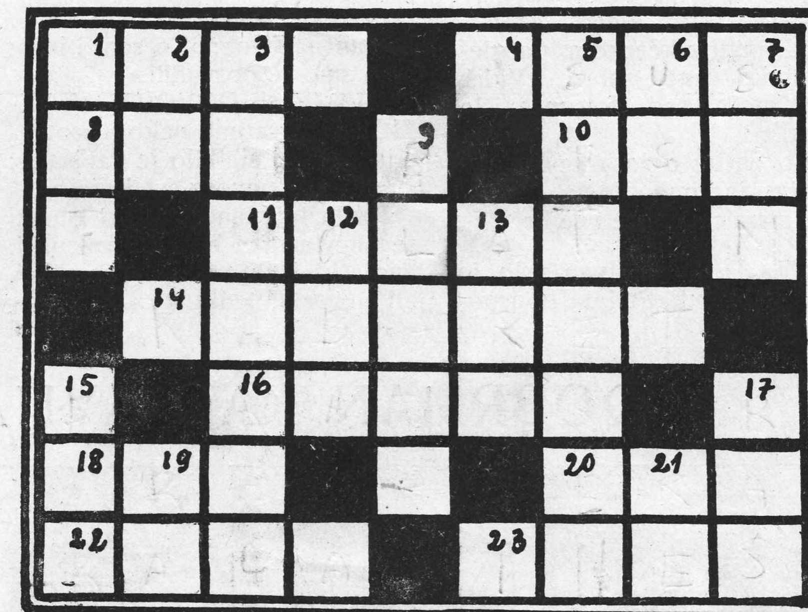
Želimo li ga jesti i u zimi, onda ćemo ga jedan dio iskopati još prije zime, pa ga metnuti u pijesak u podrumu. Tećinu korjenastog povrća ostavit ćemo na vrtu, ali čim jače zastudi, a nema snijega, onda ćemo to povrće lako pokriti lišćem, slamom, sječkom ili borovim iglicama.

Čim zima popusti, valja ga otkriti. Onako, kako to rade naši seljaci s krumpirom i repom, možemo uroviti sve vrste korjenastog povrća. Ovako urovljeno povrće vrlo se dobro drži, a isto je tako ukusno kao i ono, koje je uzimljeno u podrumu u pijesku.

I. Sitarić

Križaljka

Složio Mate Ze-te, Zagreb

Vodoravno: 1. Rijeka u Dalmaciji. 4. Spasitelj. 8. Veznik. 10. Kratica za Sjedinjene Američke Države, 11. Mjesto u Dalmaciji, 14. Noćno zabavište, 16. Poljodjelac, 18. lat.: moli, 20. razdoblje, 22. Badanj, 23. Žensko ime.

Okomito: 1. Sprat, 2. Kratica za pripadnika kat. vjere, 3. nosi malariju, 5. Razizemlje (str.), 6. Slonova kost, 7. nije u društvu, 9. Nagrada za rad, 12. Dva, 13. Papiga, 15. Strana broda, 17. Naslov za abesinske poglavice, 19. Egipatsko kršćanstvo, 21. Kralj (tal.).

Odgonetke treba poslati do 5 prosinca. Odgonetačima podijelit će se 50 nagrada.

RJEŠENJA I NAGRADE IZ BR. 34.

Vodoravno: 1. skok, 4. kapa, 8. sistem, 10. stališ, 11. dvor, 12. čin, 14. skat, 15. Rim, 17. bos, 18. Atena, 19. soj, 20. nag, 22. Azov, 23. sag, 25. rosa, 27. sa, 29. inokos, 30. maroni, 31. Kana, 32. obad. — Okomito: 2. Kastor, 3. kler, 4. kota, 5. Poluks, 6. usud, 7. ošit, 9. mač, 10. san, 13. imela, 16. maj, 17. ban, 19. Sodoma, 21. Gomora, 22. Amis, 23. Sas, 24. gem, 26. Amil, 27. soba, 28. Samo.

Nagrađeni su ovi odgonetači: Šah je dobio P. Kraljić iz P. servis za liker L. Perušić iz K., četvrt godine »Obitelj« M. Saboto iz S, 5 romana M. Jožić iz M., 3 romana I. Šoban iz Sarajeva. Po jednu knjigu dobili su: S. Milović, K. Petrić, Z. Lehar, D. Zlatić i R. Mudrinić.

Pustolovni roman u slikama

ZLATNI OTOK

30. NAPISAO R. L. STEVENSON — ILUSTRIRAO STJEPAN PETREŠEVIĆ

Neki se, kao George Marry, naskoro umiriše te Marry reče, da je onaj glas sličio nekom drugom, a ne Flintu. Morgan zaključi, da je glas Ben Gunnov. Svi se u tom slože i krenu naprijed.

Dođoše do bora na brdu, koji je bio naznačen na nacrtu. Blizu njega je bila jama, ali nedavno iskopana. Gusari potrčaše, ali na razočaranje nađoše samo jedan zlatnik. Silver je bio u strahu.

Mary nato pobuni mornare protiv Silvera, koji je, predviđajući to, dao Jimu dvocjevi revolver. I zaista svi navališe na Silvera i Jima, da ih obadva raznesu na puške. Bilo je vrlo opasno.

U taj čas prasnuše gusarima iza leđa tri hica. Marry i još jedan srušiše se na tle. Ostala trojica pobjegnu prema šumi. Zatim izađoše doktor, Gray i Ben Gunn iz guštare.

MALO ŠALE

IZ DJEČJIH USTA. »Vidiš, Ivica, da nisi svoju kapu zametnuo, ne bismo bili zakasnili na ovaj vlak.«

»Da, tatice, ali da se nismo tako žurili, ne bi tako dugo morali čekati drugi vlak.«

Sjedi mati s kćerkom, pa gledaju kako sunce zalazi. »Vidiš, dijete moje, sad je sunce išlo spavati.«

Malo zatim oglase se žabe u okolnim jarcima. Mala vikne: »Čuj, mamice, sunce već hrče!«

RAZLOG. Mladi Ivan vrlo je ljut i zabrinut. Prijatelju ispovjedi: »Vrlo sam se posvadio s budućim tastom. Stari je postao vrlo grub. Rekao je, da će mi sve kosti polomiti.«

Prijatelj se ogorči: »No znaš, da sam ja na tvojem mjestu, razvrgao bih zaruke.«

Ivan uzdahne: »To sam i htio; zato smo se posvadili.«

OVDJE SE GOVORE SVI JEZICI. Na vratima nekog provincijskoga hotela bilo je napisano: »Ovdje se govore svi jezici.«

Prolazi jedan putnik i obrati se na vlasnika hotela francuski, engleski, talijanski i njemački, ali ne primi odgovora.

»Tko dakle,« reče on, »govori tu sve jezike, kako je to oglašeno!«

»To su putnici,« odgovori hoteljer bez zabune.

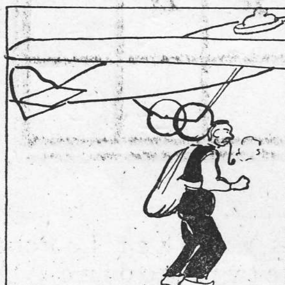
NA SIGURNOM MJESTU. Mornaru nesrećom padne srebrni čajnik u more. On potraži zapovjednika broda i reče mu:

»Kapetane, može li se reći, da je neka stvar izgubljena, kad se zna, gdje se nalazi?«

»Ne, dragi prijatelju,« odgovori časnik.

»Pa dobro, kapetane,« nastavi mornar, »vaš čajnik nije izgubljen, jer ja znam, da je na dnu mora.«

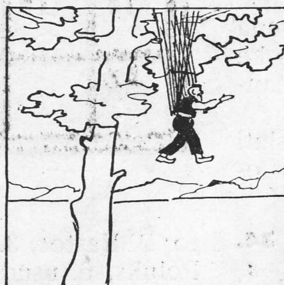
DOBRIJAN KAO AVIJATIČAR

Danas će naš čika
razveselit djecu,
te će avionom
odletjet k mjesecu.

Ali se avion
sa visine sruši,
i nesretnog čiku
zabolje u duši.

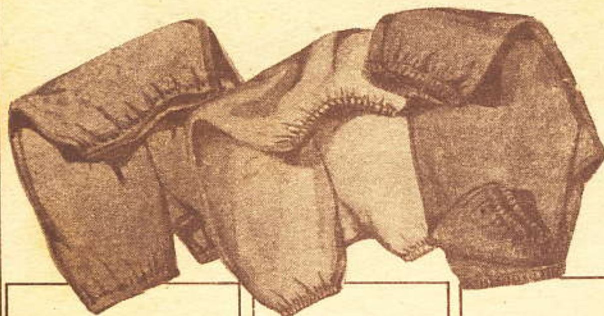
Hitri čika skače
tad u padobranu,
al vjetar ga zanije
na zelenu granu.

I naš mudri čika
sa ljestvama ide,
da s grane visoke
padobran svoj skide.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji". Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536
„Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

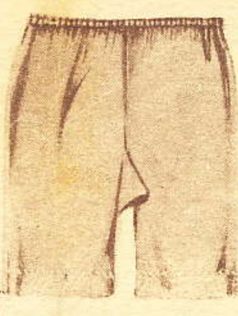
Toplo rublje očuvat će Vas od opasnih jesenskih prehlada!

401 Ženske gaćice, od dobrog mako trikoa, veoma trajne, u bojama: drap, roza, sive ili crne
vel. 3 4 5 6
Din 22·- 25·- 27·- 30·-

402 Triko gaćice, od dobrog trikoa, u roza, laks, drap, ili sivoj boji
vel. 3 4 5 6
Din 18·- 18·- 19·- 20·-

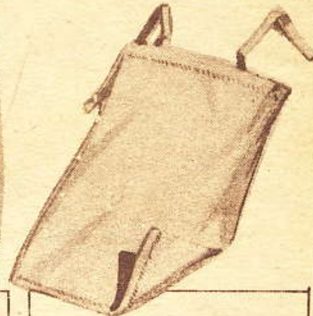
403 Ženske gaćice, od svilenog trikoa, veoma trajne, u roza, laks, sivoj i svijetlomodroj boji
vel. 3 4 5 6
Din 30·- 32·- 34·- 36·-

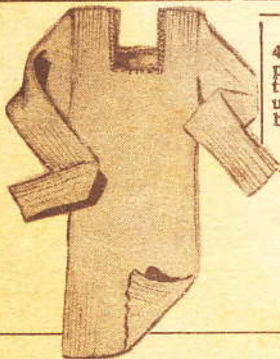
404 Gaćice, od dobrog finog trikoa, rađene da se priljube uz tijelo, veoma ugodne, tople i elastične, najnoviji kroj, u roza, laks, bijeloj, modroj i drap boji,
veličine 3 i 4 5 i 6
Din 19·— 20·—

405 Moderne gaćice, od fine vune, elastične i ugodne, krojene da se priljube uz tijelo, u roza, laks, bijeloj i modroj boji
veličina 3 i 4 5 i 6
Din 45·— 48·—

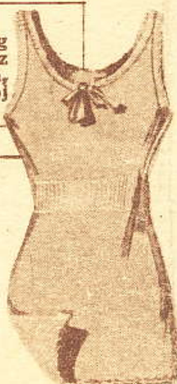

406 Moderna majica, sa „tregerima", od dobrog i finog trikoa, topla i elastična, u roza, laks, bijeloj i modroj boji
veličine 3 do 5 6
Din 26·— 28·—

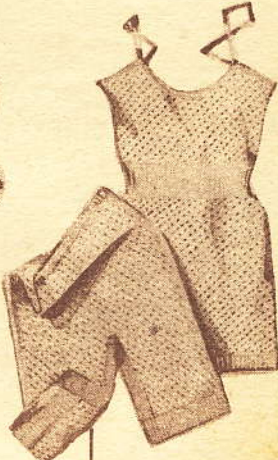
407 Moderna majica od končanog trikoa, sa dugim rukavima, veoma elastična, u bijeloj i drap boji veličine 3 do 5
drap Din 21·—
bijela Din 26·—

408 Moderna majica, od dobrog perl trikoa, elegantan kroj uz tijelo, elastična, topla i trajna, u roza, laks, bijeloj i modroj boji vel. 3 4 5
Din 21·— 23·— 25·—

412 Moderna ženska kombinacija, majica sa gaćicama, od finog, trajnog trikoa, topla i elastična, najnoviji kroj, u roza, laks, modroj i bijeloj boji, veličine 3 do 5 Din 36·—

411 Moderna ženska garnitura, maja i gaćice, od finog trikoa, elegantan kroj i izradba, toplo i ugodno za nositi, u roza, laks, bijeloj i modroj boji, vel. 3 do 5, cijela garnitura samo Din 52·—

409 Moderna majica, od finog končanog trikoa, veoma elastičan, kroj, koji se priljubi uz tijelo, u roza, laks i bijeloj boji Din 20·—. Ista majica od fine vune D 44·—

414 Moderna kombinacija, majica sa gaćicama, od dobrog trikoa, topla i ugodna u nošnji, u roza, laks, bijeloj i modroj boji, veličine 3 do 5 Din 38·—

410 Ženska majica, od finog trikoa, sa dugim rukavima, ugodna i topla, moderan kroj, u bijeloj, roza, laks i modroj boji, veličina 3 do 6 Din 36·—

B. 13-7 Ženska noćna košulja, od jednobojnog flanela, ukrašena ažurom, i vezenim zubićima, u roza, laks, plavoj, zelenoj ili žutoj boji
Din 49·—
Ista noćna košulja od češkog flanela sa cvjetićima vel. 1 2 3 4 Din 69·—

B 13-6 Ženska pidžama, od jednobojnog flanela ukrašena paspulom u rozamodroj, laks, zelenoj ili žutoj boji vel. 1 2 3
Din 80·—

413 Ženska majica, od fine vune, sa dugačkim rukavima, topla i elastična, u roza, laks i bijeloj boji, veličine 3 do 5 Din 64·—

415 Ženska majica, od poluvunenog trikoa, proizvod „Benger", sa dugačkim rukavima, napred za kopčati, veoma topla i trajna,
veličine 3 4 5 6
Din 66·— 70·— 75·— 80·—

Želite li veći izbor, zatražite naš katalog razne robe po niskim cijenama, koji ćemo Vam besplatno poslati.

Kastner i Öhler
Zagreb

U provinciju šaljemo istog dana kad primimo narudžbu, a robu koja ne odgovara željama kupca, zamjenjujemo ili vraćamo novac.